

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

خلاصه گزارش طرح پژوهشی سازمانی

عنوان طرح پژوهشی

ارزیابی و بهبود کیفیت گزارش‌های آماری رسمی ثبت پایان‌نامه، رساله و پیشنهاد مبتنی بر چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار (NQAF)

تاریخ شروع طرح پژوهشی	۱۴۰۴/۰۱/۲۳	تاریخ پایان طرح پژوهشی	۱۴۰۵/۰۲/۲۹
نام و نام خانوادگی مجری طرح پژوهشی	محمدجواد ارشادی		
نام و نام خانوادگی همکاران طرح پژوهشی	بهار هاشمیه، فرشته خلیج		

درباره طرح پژوهشی

سامانه ملی ثبت پایان‌نامه/ رساله دانش‌آموختگان کل کشور یکی از کلیدی‌ترین خدمات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) را ارائه می‌کند. گزارش‌های آماری ارائه شده در قالب این سامانه اکنون مبنای سیاست‌گذاری برای نهادهای متولی این امر در کشور به ویژه در حوزه‌های گوناگون علم و فناوری به حساب می‌آید. در صورتی که کیفیت این گزارش‌ها در وضعیت مطلوبی قرار نداشته باشد سیاست‌گذاری‌های صورت گرفته و تصمیمات اخذ شده دچار ضعف خواهد بود. چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار (NQAF^۱) در چهار سطح حوزه‌ها، اصل‌ها، الزامات و جزئیات، توسط سازمان ملل متحد توسعه یافته است. مدیریت نظام آماری، مدیریت محیط سازمانی، مدیریت فرایندهای آماری و مدیریت برون‌دادهای آماری چهار حوزه اصلی این چارچوب است. در این پژوهش پس از بررسی گزارش‌های رسمی ارائه شده مبتنی بر سامانه ثبت، برپایه چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار تحلیلی از وضعیت کیفیت گزارش‌های ارائه شد. چک‌لیست‌های ارزیابی کیفیت آمارها در سامانه ثبت طراحی گردید شاخص‌های مبتنی بر الزامات مدل NQAF نیز طراحی گردید. در ادامه، ناهمخوانی‌های مربوط به کیفیت گزارش‌های سامانه ثبت شناسایی و سپس، راهکارهایی برای بهبود کیفیت گزارش‌های آماری معرفی گردید.

^۱ National Quality Assurance Framework

روش پژوهش

این پژوهش در دو گام صورت پذیرفت. در گام اول پس از بررسی گزارش‌های آماری ارائه شده در سامانه ملی ثبت پایان‌نامه/رساله دانش‌آموختگان کل کشور علاوه بر ارائه فهرستی از این گزارش‌ها، ناهمخوانی‌ها و مشکلات موجود این گزارش‌های آماری از منظر ذی‌نفعان داخلی پژوهشگاه (مدیر ثبت و فراهم‌آوری، مدیر روابط عمومی، معاون اطلاعات علم و فناوری، مدیر سازمان‌دهی و تحلیل اطلاعات و مشاور پژوهشگاه) شناسایی شد. همچنین، چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار مورد مطالعه قرار گرفته و ابعاد آن شناسایی و مستند شد. خروجی گام اول، سیاهه ناهمخوانی گزارش‌های آماری سامانه ملی ثبت و چک‌لیست‌های چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار در چهار سطح حوزه‌ها، اصل‌ها، الزامات و جزئیات بود. در گام دوم، معیارهای مرتبط با چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار در گزارش‌های آماری سامانه ثبت بومی‌سازی شد. ناهمخوانی‌های گزارش‌های آماری کنونی سامانه ثبت با معیارهای مذکور شناسایی شده و در نهایت راهکارهای بهبود این گزارش‌های گزارش شد. خروجی گام دوم چک‌لیست‌های بومی‌سازی شده چارچوب ملی تضمین کیفیت آمار در سامانه ملی ثبت و نیز سیاهه اقدامات بهبوددهنده گزارش‌های آماری سامانه ثبت بود.

یافته‌های طرح پژوهشی

با تشکیل گروه تمرکزی شناسایی و تحلیل چالش‌های گزارشات سامانه ملی ثبت انجام گرفت. همچنین، به تعیین اقدامات اصلاحی در خصوص حل چالش‌های شناسایی شده پرداخته شد. به کمک این پل سعی گردید که اقدامات اصلاحی اثربخشی را در راستای برطرف کردن چالش‌ها ارائه شده تا هم در بلند مدت اثربخشی گزارشات آماری سامانه ثبت افزوده گردد و در عین حال سطح کیفیت این گزارشات ارتقاء یابد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یکی از مهم‌ترین اقدامات در راستای تدوین چارچوب ارزیابی کیفیت گزارشات رسمی آماری (NQAF) طراحی چک‌لیست ارزیابی است. چک‌لیست ارزیابی طراحی شده متناسب با هریک از ابعاد مدل NQAF، شامل مدیریت نظام آماری، مدیریت محیط سازمانی، مدیریت فرایندهای آماری و همچنین مدیریت بروندهای آماری می‌باشد. نماگرها، شاخصها و روش اندازه‌گیری متناسب با هریک از اصول ۱۹ گانه این مدل توسعه داده شده است. همچنین،

چک‌لیست بومی‌سازی شده ارزیابی مدل NQAF را به‌ازای هریک از نماگرها ارائه شده است. در این چک‌لیست، به ازای هر نماگر، شاخصهای گوناگونی که برای ارزیابی آن نماگر می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند معرفی می‌شود. همچنین، مصداق هر شاخص در سامانه ثبت (در صورت وجود) ارائه می‌شود. به بیان دیگر، چک‌لیستهای ارائه شده در این بخش به گونه‌ای خواهد بود که در اجرای فرایند ممیزی سامانه ملی ثبت مبتنی بر اصول NQAF چگونگی احصا و ارزیابی شاخصها به راحتی صورت پذیرد. ارزیابی هریک از نماگرها و تعیین امتیاز (کمی یا کیفی) به هر شاخص در زمان ممیزی و مبتنی بر قضاوت ارزیابی صورت خواهد پذیرفت.